

AGH

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA
IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE

Wydział Zarządzania

dr hab. inż. Alina Kozarkiewicz prof. AGH

Kierownik Katedry Zarządzania Organizacjami,
Kadrami i Prawa Gospodarczego

Kraków 2.06.2018

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pana magistra Krzysztofa Mikołaja Dziadka pt. *Model rachunkowości w zarządzaniu projektami europejskimi*

Recenzja została sporządzona w odpowiedzi na pismo Dziekana Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego, prof. zw. dr hab. Waldemara Tarczyńskiego z 22 maja 2018 r.

Ogólna charakterystyka recenzowanej rozprawy doktorskiej

Recenzowana rozprawa doktorska została przygotowana przez Pana magistra Krzysztofa Mikołaja Dziadka na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego pod opieką naukową Pani promotor prof. zw. dr hab. Kazimierzy Winiarskiej. Praca doktorska obejmuje pięć rozdziałów poprzedzonych wstępem, ponadto zawiera zakończenie, *abstract*, bibliografię, spisy schematów, tabel, wykresów i rysunków, a także jeden załącznik. Ogółem tekst opracowania wraz z załącznikiem obejmuje 259 stron. Do jej przygotowania wykorzystano 162 pozycje literatury, uzupełnione o regulacje prawne (19), wyroki sądów administracyjnych (9), raporty NIK (5), a także źródła internetowe (12) i pozostałe (24). Przedstawione w tekście wywody zostały zilustrowane 33 schematami, 25 wykresami i rysunkami oraz 57 zestawieniami tabelarycznymi. Praca została także uzupełniona o załącznik zawierający kwestionariusz ankiety badawczej.

Ocena doboru tematyki oraz zakresu rozprawy

Członkostwo w Unii Europejskiej i jego efekty, w tym przede wszystkim możliwość pozyskiwania przez Polskę środków finansowych na realizację projektów w ramach kolejnych perspektyw i programów, stanowi od kilku lat bardzo ważny temat rozważań polityczno-gospodarczych. Obszar ten jest także bardzo interesującym przedmiotem badań naukowych skierowanych na poznanie uwarunkowań, mechanizmów i relacji, czy też sposobów pomiaru efektów wykorzystania tych środków zarówno w sektorze

publicznym, jak i przez przedsiębiorstwa. Recenzowana praca wpisuje się w nurt takich rozważań, przyjmując bardzo ważną, choć nie podejmowaną często problematykę rachunkowości jako systemu informacyjnego wspierającego zarządzanie projektami finansowanymi z Unii Europejskiej. Dostosowanie systemów rachunkowości z jednej strony do wymagań formalno-prawnych, z drugiej do oczekiwań osób zarządzających – dla których pozyskiwana informacja powinna być użyteczna z perspektywy wspomagania procesów podejmowania decyzji i monitorowania działalności – jest istotne nie tylko z perspektywy praktyki gospodarczej, ale również poznawczej, jako nowy i istotny obszar wiedzy w naukach ekonomicznych. Doktorant dostrzegł zarówno wskazane potrzeby i możliwości badawcze w tym obszarze, jak i podjął się ambitnego wyzwania w zakresie propozycji autorskiego modelu rachunkowości finansowej dostosowanego do potrzeb zarządzających projektami dofinansowanymi z UE.

Zakres rozważań w pracy – od kształtowania wymagań wobec rachunkowości w podmiotach korzystających ze środków unijnych, przez własne badania empiryczne na temat stanu i wyzwań w zakresie wykorzystywania informacji, aż po nowe propozycje odnośnie konstrukcji modelu rachunkowości na potrzeby zarządzania projektami unijnymi, umożliwia kompleksową prezentację problemów i postulowanych rozwiązań.

Wybór tematyki pracy i jej zakres należy ocenić pozytywnie. Tematyka badawcza podjęta w rozprawie jest aktualna, ważna, interesująca poznawczo, a także – co istotne – otwiera możliwości aplikacyjne. Tematyka dysertacji w ujęciu zaprezentowanym przez Doktoranta pozwala jednoznacznie umieścić pracę w dyscyplinie finanse.

Ocena celu pracy i hipotez badawczych

We Wstępie Doktorant sformułował hipotezę badawczą rozprawy: „prowadzenie przez przedsiębiorstwa wyodrębnionej ewidencji księgowej projektów europejskich jest ściśle podporządkowane wymogom rozliczania dotacji, natomiast w niewystarczającym stopniu zaspokaja potrzeby informacyjne menedżerów projektu” (strona 5). Hipoteza ta, wskazując na potrzebę dostosowania ewidencji księgowej, prowadzi do sformułowania głównego celu rozprawy: „opracowanie modelu rachunkowości finansowej dostosowanego do potrzeb zarządzania projektami dofinansowanymi z funduszy unijnych” (strona 6). Następnie, Doktorant sformułował pięć celów szczegółowych, które obejmują prezentację funkcji i zasad realizacji projektów unijnych, analizę specyfiki rachunkowości takich projektów, analizę prowadzenia ewidencji księgowej na potrzeby sprawozdawczości i kontroli projektów, identyfikację kluczowych problemów, a w konsekwencji opracowanie modelu wyodrębnionej ewidencji księgowej dostosowanego do potrzeb informacyjnych zarówno instytucji finansujących, jak i menedżerów projektów.

Chociaż Autor tej rozprawy nie prezentuje swoich zamierzeń badawczych w ramach często przyjmowanego sposobu wyodrębniania celów teoriopoznawczych, metodologicznych i aplikacyjnych, to należy podkreślić, że treść pracy wyraźnie wskazuje

na możliwość postrzegania celów dysertacji z takiej wielowymiarowej perspektywy. Co więcej, sposób konstruowania celów i konsekwencja w ich formułowaniu zapewniają pracy logikę wyvodu, możliwość prezentacji wyników badań w kontekście zapewniającym o ich celowości, a także o użyteczności wyników.

Ocena struktury pracy

Recenzowana rozprawa posiada spójną i logiczną konstrukcję, a analiza jej zawartości od pierwszego do piątego rozdziału wskazuje na konsekwentną realizację wszystkich celów badań.

W pierwszym rozdziale pracy Doktorant definiuje pojęcia kluczowe dla realizowanego tematu badawczego, przede wszystkim pojęcia dotyczące projektów unijnych, ich klasyfikację, relacje pomiędzy projektami a programami operacyjnymi i politykami, czy projekty unijne jako inwestycje. Autor prezentuje syntetycznie znaczenie funduszy UE, a przede wszystkim wymagania w zakresie pozyskiwania i rozliczania środków, w tym m.in. ważne zasady takie jak refundacji i dodatkowości. W tym rozdziale Doktorant nawiązuje również do metodyki zarządzania projektami unijnymi znanej jako PCM (*Project Cycle Management*). Rozdział ten, zgodnie z przewidywaniami, ma charakter wprowadzający i porządkujący stan wiedzy o analizowanym obszarze. Autor kreśli tu kontekst dalszych rozważań.

Rozdział drugi skupia się na problematyce rachunkowości projektów unijnych, w tym zaznaczeniu rachunkowości finansowej i zarządczej, zmianach w polityce rachunkowości związanej z dotacjami unijnymi, czy aspektami bilansowymi i podatkowymi. Kontynuacją rozważań jest problematyka zaprezentowana w rozdziale trzecim, która obejmuje analizy dotyczące sposobu modyfikacji zakładowego planu kont, czyli dostosowania ewidencji księgowej do potrzeb sprawozdawczości i kontroli projektów unijnych.

Bardzo interesującym z perspektywy poznawczej jest kolejny rozdział, to znaczy rozdział czwarty tej rozprawy, w którym Autor zaprezentował wyniki własnych badań empirycznych. Zakres zaprezentowanych tu wyników badań jest bardzo szeroki, obejmuje oczywiście wstępne informacje na temat charakterystyki próby badawczej (przedsiębiorstw i realizowanych projektów), stosowanych rozwiązań w praktyce badanych podmiotów, problemów w zakresie prowadzenia wyodrębnionej ewidencji, sposobów ich rozwiązywania, problemów zarządzania kosztami i wybranych aspektów finansowania, w tym form finansowania oraz analizowania opłacalności.

Rozdział piąty Autor rozpoczął od prezentacji kolejnych wyników badań własnych. Omawiane tu wyniki badań empirycznych dotyczących zakresu informacji wykorzystywanych w praktyce przez menedżerów projektów unijnych i ich uwarunkowań stały się podstawą do propozycji modelu rachunkowości finansowej zorientowanego na potrzeby informacyjne zarządzających projektami dofinansowanymi z UE.

W podsumowaniu kończącym pracę Doktorant odnosi się do celów rozprawy, wskazując stosunkowo precyzyjnie sposób realizacji tych celów w poszczególnych rozdziałach swojej dysertacji.

Podsumowując i oceniając strukturę rozprawy można podkreślić jej logiczny, wzajemnie powiązany układ zapewniający realizację przyjętych celów, ale również przejrzysty obraz dostrzeżonych problemów naukowych i praktyki gospodarczej, sposobów ich analizy i proponowanych rozwiązań. Ogólna ocena struktury recenzowanej rozprawy doktorskiej jest zatem oceną pozytywną.

Ocena metod i narzędzi badawczych oraz wartości naukowej rozprawy

Oceniając kwestie metodyki przyjętej do przeprowadzenia badań własnych zaprezentowanych w tej rozprawie należy podkreślić fakt, że Doktorant wykorzystał metody różnorodne, tzn. zarówno jakościowe, jak i ilościowe, a w badaniach oparł się zarówno na źródłach wtórnych i danych zastanych, jak i na własnych danych pierwotnych. Jak należało oczekiwać, Autor dysertacji przeprowadził studia literaturowe – jak wspomniano charakteryzując rozprawę, bibliografia jest stosunkowo szeroka. Pewien niedosyt w tym kontekście może jedynie budzić bardzo skromny udział publikacji obcojęzycznych dotyczących analizowanej problematyki. Tak zwany tradycyjny przegląd literatury pozwolił Doktorantowi określić kontekst badawczy, a także scharakteryzować lukę badawczą, która stała się podstawą tej dysertacji.

Specyfika pracy, to znaczy jej tematyka i zakres, pozwoliły Autorowi na wykorzystanie analiz dokumentów i innych danych zastanych w formie wyników poprzednich badań naukowych (cytowanych w pracy) oraz raportów opracowywanych przez różne instytucje zaangażowane w monitorowanie wykorzystywania środków Unii Europejskiej w Polsce, m. in. Najwyższą Izbę Kontroli. Najbardziej interesujące są wyniki własnych badań empirycznych przeprowadzonych w postaci tzw. badań sondażowych (ankietowych). Doktorant stworzył własne narzędzie badawcze w postaci ankiety, a co ważne i często bardzo trudne, przeprowadził badania ilościowe na dużej próbie respondentów. Badania ilościowe obejmowały zarówno metody statystyki opisowej, jak i wnioskowania statystycznego, te ostatnie wykorzystano do badań zależności zmiennych porządkowych i nominalnych oraz badań porównawczych. Analizy statystyczne pozwoliły Doktorantowi na opis stanu badanego zjawiska (m.in. istotności problemów w realizacji projektów unijnych czy sposobów prowadzenia ewidencji), ale także na pokazanie uwarunkowań i zależności, np. znaczenia wielkości budżetów projektów, skali dofinansowania, rozmiaru działalności, czy znaczenia pełnionych funkcji itp.

Wśród metod wykorzystanych w procesie badawczym znalazły się także metody jakościowe, to znaczy wywiady pogłębione z menedżerami projektów unijnych, których celem było uzupełnienie materiału pozyskanego w ramach badań ilościowych.

Oceniając przebieg procesu badawczego i wykorzystane metody należy podkreślić przede wszystkim staranność i poprawność badawczą, troskę o reprezentatywność w badaniach

ilościowych oraz o zapewnienie wiarygodności wyników w odniesieniu do populacji. Doktorant wykazał się sporymi umiejętnościami badawczymi – w zakresie konstrukcji kwestionariusza, prowadzenia badań online, a także umiejętnościami statystycznymi – doboru próby i sposobu losowania, wykorzystania właściwych metod statystyki opisowej i wnioskowania statystycznego, w tym różnych testów statystycznych. Co ważne, Autor rozprawy wykazał się nie tylko kompetencjami w zakresie wykorzystania właściwego oprogramowania, ale przede wszystkim w zakresie formułowania wniosków, a także świadomością co do ograniczeń badawczych wynikających z badań sondażowych.

Zastosowane podejście badawcze, różnorodność wykorzystanych metod badawczych, sposób analizy wyników badań jakościowych i ilościowych, wnioski i rekomendacje potwierdzają umiejętności Pana magistra Krzysztofa Mikołaja Dziadka w zakresie prowadzenia badań naukowych za pomocą odpowiednio dobranych metod, jak również w zakresie dyskusji i prezentacji ich wyników.

W tym miejscu chciałabym skierować do Doktoranta moje pierwsze pytanie. Dotyczy ono badań jakościowych, czyli prowadzonych wywiadów. *Jakie znaczenie w procesie badawczym odegrały wywiady pogłębione? Czy była to wyłącznie rola confirmacyjna w odniesieniu do wyników badań sondażowych?*

Pytanie kolejne dotyczy możliwości kontynuacji podjętych badań. *Czy dostrzega Pan kolejne wątki czy pytania badawcze, które pojawiają się jako efekt inspiracji wynikami badań przeprowadzonych na potrzeby tej rozprawy?*

Strona formalna i językowa opracowania

Praca została przygotowana w sposób wyjątkowo staranny, została napisana w sposób poprawny językowo i stylistycznie.

Doktorant stosuje odpowiednie słownictwo naukowe, jest odczytany, sprawnie porusza się w omawianym obszarze. Praca zawiera bardzo liczne tabele, schematy, wykresy i rysunki, które uzupełniają wywód, jasno i przejrzysto ilustrują omawiane w tekście problemy.

Strona formalna pracy nie budzi zastrzeżeń, wręcz przeciwnie - stanowi ważny walor recenzowanej pracy.

Wnioski końcowe

Rozprawa doktorska Pana magistra Krzysztofa Mikołaja Dziadka pt. ***Model rachunkowości w zarządzaniu projektami europejskimi*** stanowi w mojej opinii wartościowe opracowanie naukowe. Biorąc pod uwagę sformułowane cele ogólne i szczegółowe tej pracy, dobór tematyki badawczej, logikę wywodu, walory poznawcze, a także istotne walory aplikacyjne stwierdzam, że recenzowana przeze mnie rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego z dyscypliny finansów, spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim przez Ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym

oraz może stanowić podstawę do nadania stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie finansów.

Uzasadniając to twierdzenie chciałabym jeszcze raz wskazać na następujące argumenty: ważność i aktualność tematyki, logiczna struktura i spójny układ pracy, poprawnie sformułowane cele i hipotezy badawcze, właściwy dobór i wykorzystanie metod badawczych, poprawne opracowanie wyników badań i sformułowanie wniosków o charakterze poznawczym i utylitarnym.

Na podstawie powyższych uzasadnień wnoszę o dopuszczenie recenzowanej pracy doktorskiej do jej publicznej obrony.

dr hab. inż. Alina Kozarkiewicz prof. AGH